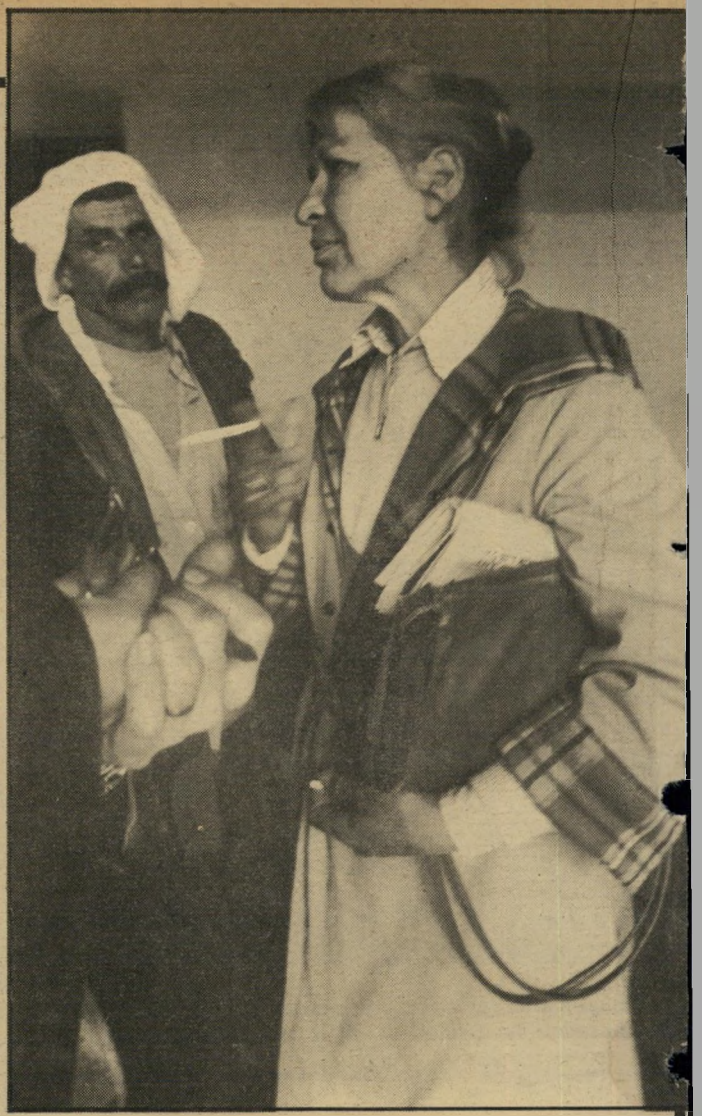

דני שיש עם מוחמד, אביה של שרה
זה כבר לא בידי האב

שרה הבדווית בת ה-17 שגדה ברמלה,

נרצחה בגלל "חילול כבוד המישפחה". האם אפשר היה להצילה?

מתילדה שיש
כושית זה בושח

התנועה לנשים רצחה

ומגונן עליהן. על פי המסורת, אסור לפגוע בנערה כזו כל זמן היא מתארכת אצלו. ומנסים למצוא לה פיתרון לפני שהיא יוצאת מתוך אוהלו.

"דוגמה רעה לנשים שלנו!"

כאשר שהתה שרה אצל השייח' נערכו שיחות ארוכות בין בני הד' מיישפחה. המיישפחה חיפשה דרך לה ציל את כבוד המיישפחה בלי לרצוח את שרה. לתמונה נכנס גם מעביד המיש' פחה, סגן-אלוף דני שיש, ואשתו מתילדה. הם אהבו את "הילדה" הבדווית, שהיתה ידידה של בתם הקטנה.

דני שיש פנה אל מומחים למסורת הבדווית והתייעץ איתם כיצד לפתור את הבעיה.

אמרו לו שיש לחתן את הנערה ולי- החתים את קרוביה על מיסמך אצל עוררדין, שהם מתחייבים שלא לפגוע בה, ואם יפגעו ייאצו לשלם בכסף רב או ברכוש.

גם במיישפחה באו לאותה מסקנה. הרודים של שרה אמרו כי יש לחתן מייד את הצעירה עם מישו מהכפר. "לא חשוב מי, היא יכולה להיות אשה שניה או שלישית של מישו, או אשתו של זקן, אבל טוב לא יהיה לה יותר בחיים," אמר אחד הרודים.

הרוד האחר, לעומת זאת, אמר כי כל אחד מבני כפרה של שרה מוכן לשאת אותה. שרק תגיד עם מי היא מוכנה להתחתן.

דני שיש ואשתו חששו מפיתרון קל. הם לא האמינו כי בקלות כזו אפי- שר לפתור את הבעיה. הם חיפשו פית- רונות בטוחים יותר. הם הציעו לבני

איתה, ואחר-כך חקרנו בתחנת-המוניות והסתבר לנו כי נהג, בשם ג'ורג', הוביל בחור כושי עם בחורה מהמטע ליפו ב' מונית. הודענו על היעלמה למיישפחה.

"שרה היתה רק בת 16, עוד לא הגיע הזמן לחתן אותה ולא חיפשנו לה חתן," אמר האב ועיניו רמעו. "למחרת חזרה שרה, והמיישפחה לקחה אותה והעבירה אותה לשייח' אבורכיע כנגב."

מהרגע שהתברר כי שרה נסעה ליפו עם כושי צעיר ובילתה איתו לילה בבית-מלון, נחרץ גורלה. היה ברור כי למען "כבוד המיישפחה" יהיה צורך לה רוג גם אותה וגם את מאהבה.

"אין לנו קשרים עם כושי זה. זה אסור! הוא לא צבע שלנו, לא מהעדה שלנו וזה בושח. אנחנו לא מתחתנים עם אל-עביד (כינוי גנאי לכושים, שפי- רושו עבדים). למרות שגם הם כרויים, אף פעם לא מתחתנים איתם. לא היה מיקרה כזה אצלנו," העיד אביה של שרה.

משפחת אבר-ע'אנם, שאליה שייכים מוחמד, אביה של שרה ואחיו ג'בריל וח'ליל, הם מיישפחה ידועה ומוכרת. המיישפחה מתייחסת אליהם בידידות וכבוד. הם מבין הבדווים היחידים באזור הנושאים נשק ברשיון והם מקורבים לשילטנות.

כאשר התגלה קלונה של שרה היה נסיון יוצא מגדר הרגיל לעזור לה ולהצילה. אלא שלא היה ברור מניין צפויה הסכנה לחייה. האם אביה ואחיה, שהמסורת מטילה עליהם את ניקמת "כבוד המיישפחה", הם שינסו להרגה, או שמא עברה האחריות לאחיו של האב, הנכבדים ח'ליל וג'בריל וילדי-הם?

כדי להציל את שרה שלחה אותה המיישפחה מייד לשייח' אבורכיע. הוא ידוע בין הבדווים כמציל נערות בסכנה

מישפט. "פיתאום שרה אמרה שהיא הולכת לשתות מים מהברז ונעלמה. הבת שלי הקטנה, בת שמונה, הלכה איתה וחזרה בוכה ואמרה לי: 'שרה נעלמה!'"

הלכתי לחפש אותה ולא מצאתיה. נסעתי עם בני, יוסף, כמטע האבוקרו, שם נעלמה, אבל לא היה זכר לשרה. מישוהו אמר לי שראה ילד כושי מס' תוכב שם ומונית מחכה לו. ידעתי שמי דובר בשכח שלנו ששמו מג'יד. כושי שגר לידנו בשיכון.

"חזרתי לכפר וסיפרתי לבני מיש' פחתי ששרה נעלמה. המשכנו לחפש

כזו הערבי ג'ואריש ברמלה. שרה למ- דה שבע שנים בבית-הספר ברמלה, דיברה עברית שוטפת, ויצאה לעבוד עם מיישפחתה בשרות אחרי שבע שנות-לימוד.

היא היתה נערה שחרחרת, שיערה מקורזל ועיניה צוחקות. היא התיידדה עם מיישפחתו של בעל השרות שבהם עבדה, מיישפחת שיש מרחובות. היתה להם בת בגילה, והשתיים מצאו הרבה על מה לשוחח בשעות הארוכות כשי- דות.

"יום אחד עבדנו יחד בשדה ליד רמ- לה, בעגבניות," העיד אביה בבית-ה-

ש לי מיסמך ששיגעו את שרה. הכושי ומיישפחתו שיגעו אותה. אבל זה הנוהג שלנו, וזה רבר קשה. אם כחורה בורחת עם כושי, אל-עביד, זה בושח גדולה למיישפחה, והרבה עושים דברים כאלה אצלנו והורגים אותה. אני באופן אישי לא רציתי לעשות את זה כי זו ילדה שלי, אבל אם לא היתה ילדה שלי גם כן הייתי אומר שצריך להרוג אותה," העיד מוחמד אבר-ע'אנם בבית- המישפט, ומחה דימעה מעיניו.

שרה נולדה ב-1968. בת שלישית למיישפחה בת עשרה ילדים. הוריה הם ברואים המתגוררים שנים רבות כשי-

שונה מכל עבירה אחרת

בגלל כבוד המיישפחה, טובים סיכויי לזכות בחנינה מנשיא-המדינה. ידועים מיקרים שבהם נבחו במיוחד צעיר טהור-עיניים. ללא עבר פלילי. היעורר אהדה ורח- מיס. להיות הנוקם של המיישפחה. השמועות אומ- רות כי נאשם כזה זוכה אפילו בתמורה כספית על השנים שישב במאסר.

מיישפחת שיש מרגישה מרומה ונבגדת. היינו תמימים, ורימו אותנו," אמרו בבית-המישפט. הם מתייסרים בריגשי-אשמה בלתי-מוצדקים. על שלמות מסירותם הרבה לא הצליחו להציל את חייה של שרה. לא ידעתי מה עוד אני יכול לע- שות. הלכתי אפילו לשולמית אלוני וביקשתי את עזרתה. אבל היא פוליטיקאית ושום דבר חוץ מפוליטיקה לא מעניין אותה!" אמר דני שיש. "אני

לו היה לי כסף, הייתי שוכר חוקר פרטי, והוא היה מגלה בדיוק מה קרה כאן!"

השופטים שולמית ולנשטיין, יעקב קדמי ועדנה שצקי ביקשו לעודד את רוחם של בני-הזוג שיש. הם שיבחו אותם על מעשיהם. שהיו מעל למצופה, והצהירו שאין הרבה אנשים כמותם בישראל.

על פי המסורת הבדווית, רצח בגלל "כבוד המיישפחה" הוא מיצוה. הוא מוטל על אביה של הנערה ועל אחיה. אבל אם הם אינם מבצעים זאת, עוברת האחריות אל אחיו של האב.

גם במיקרה של שרה, כאשר התברר כי אביה לא רצח אותה, אמרו אחיו: "זה כבר לא עניין של מוחמד, אביה. קעת זה כבר עניין של כל המיש' פחה. כי זו בושח לכל המיישפחה."

גבר הנאשם ברצח אשה מיישפחתו שהתאהבה במישהו לפני הנישואין אינו מתבייש בכך, כדרך רוצחים, אלא גא במעשיו. הוא יודע כי הלך בדרך של מסורת עתיקת-יומין. והציל את "כבוד" מיש' פחתו. הוא יודע כי כל קרוביו גאים בו ויעשו הכל עבורו.

מאחר שבקרב הבדווים יש מיישפחות רבות הקשורות בשילטנות בגלל שרות בצה"ל או שרו- תים אחרים שהם נותנים, הם גם מקבלים לעיתים יחס מועדף מהמיישפחה. בדווים כאלה זוכים לשאת נשק ברשיון ולהתהלך איתו באופן חופשי. אם נשפט בן-מיישפחה כזה למאסר-עולם על רצח